Kaj podjetniki morajo vedeti o davčnih olajšavah za investicije v avtomatizacijo in robotizacijo

V zadnjih letih se vedno več podjetij, tako majhnih kot srednje velikih, sooča z isto dilemo: kako ostati konkurenčen, ko se cene dela dvigujejo, kadrov primanjkuje, kupci pa zahtevajo hitrejše in bolj zanesljive dobave. Avtomatizacija in robotizacija nista več le stvar velikih tovarn. Mnogi obrtniki, proizvajalci in storitvena podjetja danes razmišljajo o robotskih rokah, avtomatskih linijah, senzorjih, programski opremi za upravljanje procesov ali sistemih, ki povezujejo stroje med seboj. Te naložbe so drage. Zato je pomembno vedeti, da država prek davčnega sistema ponuja možnosti, da se del bremena zmanjša.

V Sloveniji obstajata dve glavni davčni olajšavi, ki sta za tovrstne investicije najbolj relevantni. Obe omogočata znižanje davčne osnove, kar v praksi pomeni manj plačanega davka od dohodkov pravnih oseb oziroma od dohodka iz dejavnosti pri samostojnih podjetnikih. Pomembno je razumeti razliko med njima in vedeti, kdaj katero uporabiti.

Olajšava za investiranje – 40 odstotkov nabavne vrednosti

Najpogosteje uporabljena je olajšava za investiranje. Zavezanec lahko davčno osnovo zniža za 40 odstotkov zneska, ki ga je vložil v opremo in neopredmetena sredstva. To velja tako za pravne osebe kot za samostojne podjetnike, ki ugotavljajo davčno osnovo na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov. Normirani s. p. te olajšave ne morejo koristiti.

Kaj spada v to olajšavo? Predvsem proizvodna oprema, stroji, orodja, naprave in tudi računalniška oprema. Roboti, avtomatizirane proge, periferne naprave, ki so funkcionalno povezane z roboti, sistemi za daljinsko upravljanje ali spremljanje, pa tudi programska oprema, ki je potrebna za delovanje teh sistemov, praviloma sodijo sem. Pomembno je, da gre za sredstva, ki se dejansko uporabljajo pri dejavnosti in so namenjena doseganju prihodkov.

Obstajajo omejitve. Olajšave ni mogoče uveljavljati za pohištvo in pisarniško opremo (razen računalniške), za večino motornih vozil in za gradbene objekte oziroma inštalacije, ki so del nepremičnine. Če je del investicije financiran z nepovratnimi sredstvi iz proračuna države, občine ali EU, se za ta del olajšava ne prizna. Prav tako velja pogoj, da sredstva ne smete prodati ali kako drugače odtujiti prej kot v treh letih po letu vlaganja (oziroma do konca amortizacije, če je ta krajša). Če ta pogoj prekršite, morate davčno osnovo v letu odtujitve povečati za že izkoriščeno olajšavo.

Neizkoriščen del olajšave lahko prenesete v naslednjih pet davčnih obdobij. Skupno znižanje davčne osnove zaradi vseh olajšav (vključno s prenesenimi) ne sme preseči 63 odstotkov davčne osnove.

Olajšava za digitalni in zeleni prehod – prav tako 40 odstotkov, a drugače usmerjena

Od leta 2022 obstaja tudi posebna olajšava za vlaganja v digitalni in zeleni prehod. Tudi ta znaša 40 odstotkov zneska vlaganj. Namenjena je spodbudam, ki gredo v smeri digitalne preobrazbe in trajnostnega poslovanja. Med upravičena vlaganja sodijo zlasti:

- računalništvo v oblaku,

I FEEL SLOVENIA
Sofinancira Evropska unija

- umetna inteligenca in velepodatki,
- okolju prijazne tehnologije,
- rešitve za energetsko učinkovitost in razogljičenje.

Če uvajate sisteme, ki temeljijo na umetni inteligenci za optimizacijo proizvodnje, senzorje in IoT platforme, programske rešitve za napovedovanje vzdrževanja ali povezovanje strojev v pametno tovarno, lahko ta olajšava pride v poštev. V nekaterih primerih je bolj ciljno usmerjena kot splošna investicijska olajšava.

Pomembna razlika: za isto vlaganje ne morete hkrati uveljavljati te olajšave in olajšave za investiranje ali olajšave za raziskave in razvoj. Izbrati morate eno. Za vlaganja, opravljena od leta 2025 dalje, se neizkoriščeni del te olajšave lahko prenese v naslednjih pet let (prej prenosa ni bilo).

Kako se odločiti in na kaj paziti v praksi

V praksi se podjetniki pogosto vprašajo, katero olajšavo izbrati. Če gre za klasičnega robota ali avtomatsko linijo, ki je predvsem mehanska in proizvodna oprema, je največkrat primernejša splošna investicijska olajšava. Če pa gre za napredne digitalne komponente, programsko opremo z elementi umetne inteligence, sisteme za upravljanje podatkov ali rešitve, ki jasno sodijo v digitalno preobrazbo, je vredno preveriti olajšavo za digitalni prehod.

V vsakem primeru je ključno, da imate urejeno dokumentacijo. Računi, pogodbe, dokazila o namenu uporabe, morebitna tehnična dokumentacija in pravilna knjigovodska obravnava so nujni. Finančna uprava lahko zahteva pojasnila, zato je bolje, da so zadeve že od začetka jasne. Priporočljivo je, da se pred večjo investicijo posvetujete z računovodjo ali davčnim svetovalcem, ki pozna podrobnosti pravilnikov in morebitna pojasnila FURS.

Ne pozabite tudi na olajšavo za raziskave in razvoj, ki je 100-odstotna. Če investicija vključuje razvoj novih rešitev, prilagajanje robotov lastnim potrebam ali razvoj programske opreme, lahko v nekaterih primerih pride v poštev tudi ta. Tudi tu velja izključevanje z drugimi olajšavami za isto vlaganje.

Dodatne možnosti in realna pričakovanja

Davčne olajšave niso edini vir podpore. Obstajajo tudi razpisi za nepovratna sredstva, namenjena digitalni preobrazbi in robotizaciji, predvsem za mikro, mala in srednja podjetja. Ti razpisi se spreminjajo, zato je koristno redno spremljati razpise Slovenskega podjetniškega sklada in ministrstev. Pri kombiniranju nepovratnih sredstev in davčnih olajšav pa je treba biti previden – za del, ki je financiran z nepovratnimi sredstvi, olajšave praviloma ni mogoče uveljavljati.

Realno gledano olajšava ne pokrije celotne investicije. Pri 40-odstotni olajšavi in 19- oziroma 22-odstotni davčni stopnji gre za znatno, a ne odločilno olajšanje. Vseeno lahko pri večjih naložbah pomeni tisoče ali desetine tisočev evrov manj davka, kar je vredno izkoristiti. Še posebej, če investicijo tako ali tako načrtujete zaradi operativnih razlogov.

Kaj podjetniki najbolj pogosto spregledajo

Najpogostejše napake so: uveljavljanje olajšave za sredstva, ki ne sodijo vanjo (npr. pisarniško pohištvo), neupoštevanje triletnega roka zadržanja, mešanje olajšav za isto investicijo in pomanjkljiva dokumentacija. Pri normiranih s. p. pa se včasih pozabi, da te olajšave zanje niso na voljo, dokler ostanejo v tem režimu.

Druga pogosta past je, da se podjetniki odločijo za investicijo, ne da bi preverili, ali lahko del naložbe financirajo z nepovratnimi sredstvi in kako to vpliva na olajšavo. Včasih je bolje počakati na razpis, včasih pa je davčna olajšava hitrejša in enostavnejša pot.

Zaključek

Avtomatizacija in robotizacija nista le tehnološko vprašanje, ampak tudi finančno in davčno. Država prek olajšave za investiranje in olajšave za digitalni prehod jasno kaže, da želi spodbujati takšne naložbe. Podjetniki, ki načrtujejo nakup robotov, avtomatiziranih sistemov ali digitalnih rešitev za proizvodnjo in poslovanje, bi morali te možnosti preveriti že v fazi odločanja o investiciji.

Najboljši pristop je preprost: pred nakupom se pogovorite z računovodjo, preverite aktualna pojasnila Finančne uprave in morebitne razpise. Tako se izognete kasnejšim presenečenjem in izkoristite tisto, kar vam zakon omogoča. V času, ko se konkurenčnost meri tudi v učinkovitosti procesov, je vsak prihranjen evro na davku dobrodošel – še posebej, če gre za naložbo, ki podjetju dolgoročno prinaša večjo produktivnost in manjšo odvisnost od pomanjkanja delovne sile.

Pripravila: Polona Cimprič, Posoški razvojni center, SPOT svetovanje Goriška

Tolmin, 18. 11. 2026

Sofinancira Evropska unija